LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA
VALSTYBINĖS MIŠKŲ TARNYBOS DIREKTORIUS

ĮSAKYMAS
DĖL VĮ VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJOS PATIKĖJIMO TEISE VALDOMŲ ŠVENČIONĖLIŲ REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMŲ MIŠKŲ, VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO PATVIRTINIMO

2021 m. kovo 12 d. Nr. 76-21-V
Kaunas

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 14 straipsnio 3 dalimi ir Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. D1-406 „Dėl Miškų tvarkymo schemų ir Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių patvirtinimo“, 20-23 punktais:

1. T v i r t i n u VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Švenčionėlių regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projektą;

2. N u r o d a u :

2.1. vidinės miškotvarkos projekto santrauką paskelbti Valstybinės miškų tarnybos interneto svetainėje;

2.2. patvirtintą vidinės miškotvarkos projektą registruoti Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastre.

3. VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Švenčionėlių regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto (originalas) saugomas Valstybinės miškų tarnybos Miškų kadastro skyriaus archyve Pramonės pr. 11A, Kaunas.

Direktorius Karolis Mickevičius

Įsakymo kopiją įteikti:
S. Kuksėnienei, B. Bitauskui

VĮ VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJOS ŠVENČIONĖLIŲ REGIONINIO PADALINIO

VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO

S A N T R A U K A

Vienas svarbiausių VĮ Valstybinių miškų urėdijos tikslų yra miško išteklių išsaugojimas ir gausinimas vadovaujantis visuotinai pripažintais tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio principais. Įmonė valstybinius miškus valdo patikėjimo teise, jais disponuoja įstatymų nustatyta tvarka.

Vidinės miškotvarkos projektas parengtas VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomiems ir naudojamiems miškams Švenčionėlių regioniniame padalinyje. Pagal šį projektą miškai bus tvarkomi, naudojami ir atkuriami ateinančius dešimt metų - nuo projekto patvirtinimo datos.

Projektavimas atliktas naudojant 2019 m. miškų sklypų inventorizacijos duomenis, kurie apibūdina medynų taksacinius rodiklius (rūšinę sudėtį, amžių, aukštį, skalsumą, tūrį ir kt.), dirvožemio sąlygas, pomiškio ir trako kiekį, miškų sanitarinę būklę. Projekte taip pat įvertinta 2010-2019 metais vykdyta miško ūkinė veikla, patikslintos saugotinų augalų ir gyvūnų radavietės, gamtos ir kultūros vertybių vietos, aprašyti rekreaciniai objektai bei remiantis visais surinktais duomenimis suprojektuotos ūkinės priemonės artimiausiam dešimtmečiui.

REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMŲ MIŠKŲ RODIKLIAI

VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomas plotas Švenčionėlių regioninio padalinio dalyje (toliau – Regioninio padalinio administruojami miškai) yra 43992 ha. Valstybinės reikšmės miškams siūlomas priskirti plotas regioninio padalinio teritorijoje yra 282 ha. 98 proc. miškų teritorijos yra Švenčionių ir 2 proc. – Molėtų rajonų savivaldybių teritorijose.

Regioninio padalinio administruojami miškai suskirstyti į 11 girininkijų: Labanoro, Antaliedės, Lakajps, Pasiaurės, Januliškio, Žeimenos, Švenčionių, Aukštagirio, Sarios, Geledėnės ir Adutiškio. Girininkijose administruojami plotai svyruoja nuo 3,1 tūkst. ha (Švenčionių girininkija) iki 4,7 tūkst. ha (Labanoro girininkija). Vidutinis girininkijos plotas yra 4,0 tūkst. ha. Miškai suskirstyti į 1443 kvartalus, o kvartalai – į 24446 taksacinius sklypus. Vidutinis kvartalo plotas – 31 ha, taksacinio sklypo plotas – 1,8 ha.

Miškai pagal ūkininkavimo tikslus ir pagrindinę funkcinę paskirtį priskirti miškų grupėms. I miškų grupės (rezervatiniai) miškai užima 3,5 proc. (1547 ha) miškų teritorijos ploto, II miškų grupės (ekosistemų apsaugos ir rekreaciniai) miškai – 20,7 proc. (9123 ha), III grupės (apsauginiai miškai) – 11,9 proc. (5226 ha) ir IV grupės (ūkiniai miškai) – 63,9 proc. (28096 ha) ploto.

Mišku apaugusi žemė (medynai) sudaro 41049 ha, iš jų 37 proc. medynų yra kultūrinės kilmės (įveisti sodinant). Neapaugusių mišku plotų yra 496 ha (1,2 proc. miško žemės ploto), iš jų 295 ha kirtavietės, 17 ha – žemė skirta miškui įveisti, 104 ha – miško aikštės, 78 ha – žuvę medynai ir mažieji miško karjerai – 2 ha. Ne miško žemės yra 1123 ha (2,6 proc. bendro ploto), iš jų pelkių – 853 ha.

Bendras medynų tūris yra 11,5 mln. m^3. Vidutinis medynų tūris hektare – 281 m^3, brandžių medynų – 338 m^3, vidutinis einamasis tūrio prieaugis sudaro 6,66 m^3/ha. Vidutinis medynų skalsumas yra 0,76, vidutinis visų medynų amžius – 72 metai.

Pagal vyraujančią medžių rūšį medynuose vyrauja pušynai, kurie sudaro 77,4 proc. visų medynų ploto. Eglynai auga 8,6 proc. bendro medynų ploto. Iš kietųjų lapuočių ąžuolynams tenka 0,3 proc. Minkštųjų lapuočių medynai sudaro 13,7 proc., didžiąją dalį jų sudaro beržynai 10,2 proc. Juodalksnynai inventorizuoti 2,0 proc., drebulynai 1,4 proc. ir baltalksnynai – 0,1 proc. bendro medynų ploto.

Vyrauja normalaus drėgnumo (68 proc.), nederlingos (61 proc.) augavietės. Užmirkusios ir pelkinės augavietės sudaro 21 proc., iš jų nusausintos 5 proc. ploto.

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose saugomos teritorijos užima 31690 ha arba 72 proc. bendro ploto. Valstybiniuose draustiniuose inventorizuota 2607 ha, Labanoro regioniniame parke – 24907 ha, Sirvėtos regioniniame parke – 402 ha, Geledėnės miško ir Adutiškio-Guntauninkų miško biosferos poligonuose – 3771 ha, Aukštaitijos nacionaliniame parke – 4 ha miškų teritorijos plotas.

MIŠKO ŪKINĖS VEIKOS 2010–2019 METAIS ANALIZĖ

Miškotvarkos projekte pateikta 2009 m. miškotvarkos suprojektuotų ūkinių priemonių apimtis 2010 – 2019 metams, jų įvykdymo analizė ir įvertinimas. Analizuojant ūkinę veiklą panaudoti ir 1999 m. miškotvarkos duomenys. Išvados suformuluotos atlikus valstybinės reikšmės miškų rodiklių analizę, o atskirais atvejais apimant ir visus miškus (miško apsauga, medžioklės ūkis).

Miško ūkinės veiklos 2010-2019 m. analizė atlikta regioninio padalinio administruojamiems miškams *(be siūlomų priskirti urėdijos valdomiems valstybinės reikšmės miškams miškų).*

Miško plotų kaita. 2019 m. miškų sklypų inventorizacijos duomenimis regioninio padalinio administruojamas plotas yra 43992 ha. Miškų plotas palaipsniui didėja (padidėjo 1102 ha) perduodant valstybinius miškus, skirtus nuosavybės teisių atkūrimui ir žemės ūkio žemes.

Miškų rūšinės sudėties kaita. Miškų sklypų inventorizacijos duomenys rodo stabilią medynų rūšinę sudėtį. Pušynų plotas sumažėjo 308 ha, eglynų padidėjo 249 ha. Ąžuolynų plotas padidėjo 92 ha. Minkštųjų lapuočių plotus kasmet papildo naujai prijungiami miškų plotai. Beržynų plotas padidėjo 173 ha, juodalksnynų – 158 ha. Drebulynų ir baltalksnynų sumažėjo (211 ha ir 4 ha).

Medynų struktūra. Esama medynų amžiaus struktūra nepalanki tolydiniam medienos naudojimui. Medynai pagal brandumo grupes III ir IV grupių miškuose pasiskirsto taip: jaunuolynai sudaro 22 proc., pusamžiai – 51 proc., pribręstantys – 10 proc. ir brandūs – 17 proc. ploto. Brandžių ir perbrendusių medynų plotas per vykmetį sumažėjo 256 ha. Perbrendusių medynų plotas sumažėjo 134 ha. Labiausiai perbrendę minkštųjų lapuočių (beržo, drebulės, juodalksnio) medynai. Brandžių minkštųjų lapuočių medynų amžius artėja prie perbrendusių medynų amžiaus, o drebulynuose ir III miškų grupės beržynuose jau pasiekė perbrendusių medynų amžių.

Miško kirtimų analizė. Iš 1 ha mišku apaugusio ploto projektuota iškirsti – 3,1 m^3 likvidinio tūrio, o kirsta – 3,0 m^3. Pagrindiniai miško kirtimai turėjo sudaryti 71 proc., ugdomieji – 20 proc., sanitariniai - 8 proc. ir specialieji miško kirtimai – 1 proc. bendro iškertamo likvidinio tūrio. Per vykmetį iškirsta 97 proc. projektuotos kirtimų apimties. Pagrindiniai miško kirtimai vykdyti 93 proc. projektuotos apimties. Vidutiniškai per metus pagrindiniais kirtimais kirsta 82,6 tūkst. m^3 likvidinės medienos, o projektuota kirsti 89,0 tūkst. m^3 likvidinės medienos. Vykdant ugdomuosius kirtimus buvo vadovaujamasi miškotvarkos projekte nustatytomis ugdomųjų kirtimų apimtimis.

Medynų tūrio kaita. 2019 m. miškų sklypų inventorizacijos metu nustatytas 30 m^3/ didesnis ha (padidėjo nuo 251 m^3/ha iki 281 m^3/ha) visų medynų vidutinis tūris. Didėjant medynų vidutiniam tūriui, didėjo ir miškuose sukauptos medienos kiekis. Per vykmetį padidėjo ir brandžių medynų vidutinis tūris. Brandžių medynų tūris yra svarbus apskaičiuojant kirtimo normą. Inventorizacijos metu nustatytas brandžių medynų vidutinis tūris 1 ha siekia 337 m^3/ha, tai yra padidėjo 12 m^3/ha.

Miško atkūrimas. Per vykmetį (2010-2019 m.) plynai iškirsta 2395 ha medynų. Želdinta 66 proc. kirtaviečių, savaime atžėlė 22 proc., dar neatkurtos kirtavietės sudaro 12 proc. ploto. Per vykmetį atkurta ir įveista 2000 ha želdinių. Pagal būklę geri želdiniai sudaro 67 proc., patenkinami – 33 proc. Blogi ir žuvę želdiniai inventorizuoti 6,3 ha plote. 2009 m. miškų inventorizacijos metu nustatyta, kad gerų želdinių buvo 77 proc., patenkinamų – 23 proc. Paliktos atželti kirtavietės daugiausia atžėlė beržais (61 proc.) ir juodalksniais (15 proc.). Spygliuočiais atžėlė 17 proc. savaime želti paliktų kirtaviečių. Atžėlę jaunuolynai yra mišrūs, ugdymo kirtimais bus formuojami tikslinių medžių rūšių medynai.

Miško rekreacija. Teritorija, į kurią patenka regioninis padalinys, yra gana nevienalytė, su skirtingais rekreacinių rajonų resursiniais potencialais ir atitinkamai skirtingais rekreacijos vystymo lygmenimis (nuo žemiausio iki aukščiausio). Prioritetinės rekreacijos vystymo kryptys visame rajone yra pažintinė rekreacija ir poilsis gamtoje. Padalinio administruojamoje teritorijoje yra inventorizuotas 91 rekreacinis objektas, iš kurių 2 yra naikintini. Daugiausia rekreacinių objektų yra Lakajos (17 vnt.) ir Švenčionių (14 vnt.) girininkijose. Kraštovaizdžio formavimo kirtimai suprojektuoti 95 ha plote.

Priešgaisrinė apsauga. Padalinio veiklos teritorijoje vyrauja pirmos degumo klasės miškai (56 proc.). Padalinio administruojamuose miškuose pavojus kilti gaisrams yra didesnis, lyginant su bendra padalinio veiklos teritorija. Pirmos degumo klasės miškų čia yra 67 proc., antros – 13 proc. ir trečios – 20 proc. Vidutinė degumo klasė – 1,5. Padalinio teritorijoje per vykmetį įvyko 39 gaisrai, kurių metu išdegė 6,8 ha miško.

Miškų sanitarinė būklė. Miškų sanitarinė būklė gana gera, nors kasmet neišvengiama vėjovartų. Inventorizuota 108,5 tūkst. m^3 sausuolių ir virtėlių (0,9 proc. nuo viso medynų tūrio). Apskaičiuotas natūralus metinis tūrio atkritimas sudaro 13,1 tūkst. m^3 bendro tūrio. Padalinio administruojamoje teritorijoje didelių ligų ar kenkėjų pakenktų plotų 2019 metais nebuvo.

Medžioklėtvarka. Švenčionėlių regioninio padalinio miškuose elninių žvėrių populiacija per pastaruosius penkerius metus pastoviai augo. Briedžių populiacija per šį laikotarpį padidėjo 1,9 karto, tauriųjų elnių 2,5 karto. Stirnų populiacijos gausa per šį laikotarpį augo mažiausiai ir padidėjo 1,5 karto. Nuo 2011 iki 2013 metų, šernų populiacija nežymiai mažėjo, o nuo 2014 iki 2016 metų pastebimas ženklus šernų populiacijos sumažėjimas. Nuo 2017 metų šernų populiacija po nežymiai pradeda didėti. Šernų populiacijos sumažėjimui įtakos turėjo intensyvus naudojimas ir afrikinio kiaulių maro pasekmės.

Miškų sertifikavimas. Regioninio padalinio administruojami miškai sertifikuoti 2004 m., resertifikuoti 2009, 2014 ir 2019 metais. Tai garantas, kad ūkininkaujama pagal tarptautinius reikalavimus – išsaugojant ir gausinant miško išteklius visuotinai pripažintais tvaraus (darnaus) miškų ūkio principais, subalansuojant ekonomines, ekologines ir socialines miškų funkcijas.

ŪKINIŲ PRIEMONIŲ PROJEKTAS ARTIMIAUSIAM DEŠIMTMEČIUI

Miško kirtimai. Pagrindinių miško kirtimų apimtis apskaičiuota vadovaujantis Pagrindinių miško kirtimų normos nustatymo metodika, o kirtimai išdėstyti teritorijoje vadovaujantis Miško kirtimų taisyklėmis. Metinis naudojimas apskaičiuotas 2019 m. miškų inventorizacijos duomenų pagrindu. Pagrindinių miško kirtimų projektas parengtas pirmajam penkmečiui, po to, aktualizavus duomenų bazę, kirtimai bus suprojektuoti kitam penkmečiui. Ugdymo kirtimų būtinumas nustatytas miško sklypams pagal miškininkystės reikalavimus. Sanitarinių kirtimų apimtis apskaičiuota pagal medynuose natūraliai iškrentančios medyno tūrio dalies procentą ir koreguojant kirtimo normą pagal miškotvarkos metu nustatytą sausuolių ir virtuolių kiekį.

Metinis medienos naudojimas sudaro 126,8 tūkst. m^3 likvidinės medienos. Pagrindiniam naudojimui tenka 71 proc., ugdymo kirtimams – 15 proc., sanitariniams miško kirtimams – 10 proc., specialiesiems miško kirtimams – 4 proc. bendro naudojimo.

Pagrindiniai miško kirtimai II miškų grupės miškuose neprojektuojami. III miškų grupės miškuose suprojektuoti plyni (47 ha) ir neplyni (64 ha) kirtimai. IV miškų grupės miškuose neplyni kirtimai projektuojami 29 proc. medynų pagal plotą. Plynais kirtimais 2021–2025 m. laikotarpį projektuojama iškirsti 1157 ha.

PROJEKTUOJAMA METINĖ KIRTIMŲ APIMTIS

Kirtimų rūšys	Metinė apimtis						
	Plotas, ha	tūris tūkst. m^3		likvidinio tūrio proc. nuo bendro tūrio	likvidinis tūris tūkst.m^3 pagal miškų grupes		
		bendras	likvidinis		II	III	IV
Pagrindiniai miško kirtimai	314*	107,0	90,1	84	-	5,3	84,8
Ugdomieji miško kirtimai	674	27,1	19,1	70	3,6	2,5	13,0
Sanitariniai miško kirtimai	-	15,6	12,5	80	2,8	3,1	6,6
Specialieji miško kirtimai	-	6,4	5,1	80	1,7	1,6	1,8
Iš viso	988	156,1	126,8	81	8,1	12,5	106,2

** - ekvivalentinis plotas*

Iš 1 ha mišku apaugusio ploto bus iškertama po 3,9 m^3 bendro arba 3,1 m^3 likvidinio tūrio, iš jo pagrindiniais miško kirtimais – 2,2 m^3.

Bendras metinis einamasis tūrio prieaugis padalinio II-IV miškų grupių medynuose – 6,75 m^3/ha. Iškertamas kasmet bendras tūris iš hektaro – 3,9 m^3/ha. Bendras prieaugio naudojimo procentas – 58 proc. II miškų grupės miškuose projektuojama vidutiniškai iškirsti 19 proc. bendro prieaugio, III grupės miškuose – 48 proc. ir IV grupės miškuose – 71 proc. bendro prieaugio. Kasmet miško kirtimais bus apimama 2,4 proc. viso medynų ploto (be sanitarinių ir specialiųjų miško kirtimų).

Potencialiai naudotinų miško kirtimo atliekų kiekio įvertinimas. Kirtimo atliekos pagrindiniuose ir ugdomuosiuose kirtimuose sudarys dar 18 proc. nuo bendro suprojektuoto kirsti tūrio (2.14. lentelė). Kirtimo atliekų struktūroje šakos sudarys 40 proc., smulkūs medeliai – 22 proc., malkos – 19 proc., sausuoliai – 12 proc. ir stiebų viršūnės – 7 proc.

Metiniai energetinės medienos su žieve ištekliai atskirais kirtimais pagal iškertamą tūrį, jaunuolynų ugdymo kirtimais sudarys 22 proc. (6,5 tūkst. m^3), retinimo ir einamaisiais kirtimais – 27 proc. (7,8 tūkst. m^3) bei pagrindiniais kirtimais – 51 proc. (14,5 tūkst. m^3).

Miško atkūrimas. Miško atkūrimo fondą sudaro 496 ha inventorizuotų neapaugusiu mišku plotų ir 1204 ha medynų suprojektuotų kirsti plynai 2021 – 2025 metais, iš viso 1700 ha. Metinė miško atkūrimo apimtis pirmajam penkmečiui – 225 ha. Visus iškirstus medynus projektuojama atkurti per 3 metus. Priklausomai nuo naujos miško įveisimui tinkamos valstybinės žemės įsigijimo galimybės, siekiant didinti Lietuvos miškingumą, kasmet planuojama įveisti apie 2 ha miško.

Kiti darbai. Numatytas kasmetinis miškų ribinių linijų su kitais naudotojais atnaujinimas (40 km), kvartalinių linijų valymas (50 km), riboženklių atstatymas (100 vnt.), kvartalinių stulpų atnaujinimas (150 vnt.).

Miško apsauga. Suprojektuota sanitarinių kirtimų apimtis (12,5 tūkst. m^3 likvidinės medienos per metus). Vadovaujantis Miško sanitarinės apsaugos taisyklėmis, rekomenduotos biologinės, cheminės ir kitos sanitarinės miškų apsaugos priemonės.

Priešgaisrinė apsauga. Parengtas priešgaisrinio tvarkymo planas visai regioninio padalinio veiklos teritorijai. Miškai suskirstyti degumo klasėmis, numatytas kasmetinis mineralizuotų juostų atnaujinimas (900 km per metus), parengtas miškų priešgaisrinių priemonių žemėlapis.

Medžioklėtvarka. Apskaičiuotas leistinas žvėrių skaičius – 724 sąlyginiai elniai (507 elniai, 24 briedžiai ir 579 stirnos). Leistina šernų banda – 735 vnt. Nustatytas minimalus papildomų pašarų kiekis žiemos sąlygomis, rekomenduojamas pašarinių laukelių plotas - 71 ha. Numatytos biotechninės ir želdinių apsaugos priemonės.

Miškų sausinimas. Miškų sausinimas ateinančiam vykmečiui pagal techninius projektus nenumatytas. Nenusausintos žemės sudaro apie 995 ha, tačiau sausinti tikslinga tik IV miškų grupėje atskirus užmirkusius bei pelkinius medynus, plynumas ir pelkes (90 ha) taikant vietinės melioracijos būdus.

Rekreacija ir poilsio organizavimas miškuose. Regioninio padalinio administruojamoje teritorijoje rekreaciniams miškams priskirta 493 ha (miško parkai, Labanoro ir Sirvėtos regioninių parkų rekreacinių zonų miškai ir rekreaciniai miško sklypai). Siekiant miškus kuo geriau pritaikyti poilsiautojų lankymuisi bei kontroliuoti lankytojų srautus, administruojamiems miškams yra parengta Rekreacinė dalis, kuri yra sudėtinė miškotvarkos projekto dalis.

Gamtosauginių priemonių planas, kurį sudaro aiškinamasis raštas ir žemėlapiai M 1:50 000, žemėlapiai girininkijoms M 1:20000. Jame aprašytos visos saugomos teritorijos, Lietuvos Respublikos saugomos gyvūnų, augalų ir grybų rūšys, paukščių lizdavietės, kertinės miško buveinės, kitos ekologiškai vertingos teritorijos: pelkiniai miškai paliktini natūraliai raidai, miško pelkės paliktinos savaiminei raidai, miško laukymės saugotinos nuo apaugimo medžiais ir krūmais, šlaitų medynai, miško sklypai su pavieniais bioįvairovės medžiais ar senmedžiais. Pateiktas visas kompleksas gamtosauginių miško ūkinių priemonių biologinei įvairovei išsaugoti. Gamtosauginis planas reikalingas sprendžiant sertifikavimo klausimus, informuojant vietinę bendruomenę apie miško vertybes ir ūkinę veiklą.

Baigiamojoje projekto dalyje pateiktas projektinių sprendinių ekonominis, ekologinis ir socialinis vertinimas. Suprojektuotos miškų ūkinės priemonės užtikrins tausojantį, daugiatikslį miško naudojimą, palaikantį miško ekosistemų stabilumą, esamų gamtinių bei kultūros vertybių ir biologinės įvairovės išsaugojimą, taip pat ekonominę naudą.

Miškotvarkos poskyrio vadovas Darius Ribokas